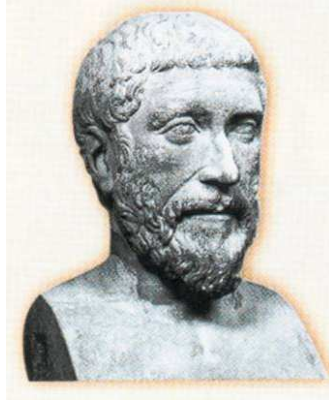

Kador ar plac'h nevez

Pythagor a oa un den brudet hag a veve tro ar bloavezhioù 500 araok J.-K., met nebeut a dra a oarer diwar e vuhez. Moarvat e oa ganet war-dro 569 araok J.-K., marteze e Tyr pe e Samos, ha posupl eo en defe heuliet kentelioù Thales, ur matematikour meur all.

Gouzout a oarer memestra a dra sur en doa krouet ur skol eus ar re vrasañ lec'h ma veze studiet mesk ha meilh matematikoù, prederouriezh, ha relijion. Evitañ e oa an niveroù anterin o ren ar c'heometriezh, ha memes ar bed a-bezh.

An teorem a vez graet "Teorem Pythagor" anezhañ e bro Frañs abaoe penn kentañ an XX^{vet} kantved a zo anavezet er bed a-bezh abaoe pell 'zo, hag anvioù all zo bet roet dezhañ hervez ar sevenadurioù hag ar mareoù : "Teorem ar plac'h nevez" gant ar C'hresianed kozh, "Kador ar plac'h nevez" gant an Hindoued ; hag ar resiprokenn oa bet anvet "C'hoar ar brieded" e bro Pers, pe c'hoazh "Pont-aux-ânes des mathématiques" gant kelennerien 'zo en XIX^{vet} kantved.

Gouzout a ouie an Ejiptianed kozh implij anezhi evit sevel anklou skwer, ha war taolennigoù pri babylonian skrivet mil bloaz araok Pythagor ez eus bet kavet tripladoù pythagoridian (tri niver anterin hag a wiry relation Pythagor, 3 4 ha 5 da skwer peogwir $3^2 + 4^2 = 5^2$).

Abae pell neuze e oarer ar mod da gavout tripladoù niveroù anterin a , b , ha c hag a wiry $a^2 + b^2 = c^2$. Daoust hag-eñ e c'heller kavout niveroù anterin hag a wiry $a^n + b^n = c^n$ evit un talvoud eus n brasoc'h evit 2 ? Pierre de Fermat (1601-1655) eus Toulouse, a venegas en ur riblenn eus ur c'haier en doa kavet ur brouenn hag a ziskoueze e oa dibosupl, met n'en doa ket plas a-walc'h da skrivañ anezhi...

Kazi sur en doa faziet peogwir ez eus bet ranket gortoz 1994 evit kavout ur brouenn eus an dra-se gant Andrew Wiles ... en 150 pajenn !